

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze Bakalářská práce

**Právní podmínky zaměstnávání zdravotně
znevýhodněných osob**

Jana Jirotková

© 2016 ČZU v Praze

SOUHRN

Právní podmínky zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob

Employment of disadvantaged people

Tato bakalářská práce je zaměřena na právní analýzu zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob v Ústeckém kraji. Naší snahou bylo z dostupné literatury specifikovat aktivní nástroje právních podmínek zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob, které tematicky oddělujeme v hlavní části práci.

Mezi velmi důležité podmínky zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob jsou právní důsledky novely zákona č. 435/2004 Sb., od 1. 1. 2015, tuto právní problematiku v současné době řeší velmi mnohou zaměstnavatelů. Hlavním důvodem jsou ekonomické faktory pro rozhodování každého zaměstnavatele na počátku kalendářního roku.

V bakalářské práci je pracováno s konkrétními daty a statistickými výpočty, které byly v letech 2011-2014 použity k podpoře zaměstnanosti u zdravotně znevýhodněných osob.

Klíčová slova: Osoba zdravotně znevýhodněná, chráněné místo, chráněná dílna, aktivní politika zaměstnanosti, státní podpora, sociální firma, sociální podnikání, trh práce, zaměstnávání zdravotně znevýhodněných, zákoník práce, zákon o zaměstnanosti.

CÍL PRÁCE A METODIKA PRÁCE

Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnání variant zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob, varianty odebírání výrobků od organizací zaměstnávající osoby zdravotně znevýhodněné a kombinace obou variant z pohledu zaměstnavatele, který má povinnost zaměstnávat tyto osoby s ohledem na nabytí účinnosti novely zákona 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti od 01. 01. 2015.

K dosažení hlavního cíle práce jsou stanoveny tyto dílčí cíle:

- vyčíslit náklady na zaměstnávání zdravotně znevýhodněné osoby,
- zjistit podmínky příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním pro zaměstnavatele,

- kvantifikovat ekonomický přínos varianty odebrání výrobků od organizací zaměstnávající osoby zdravotně znevýhodněné pro potenciálního zaměstnavatele,
- kvantifikovat ekonomický efekt zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob a současné odebrání výrobků od organizací zaměstnávající osoby zdravotně znevýhodněné,
- pomocí vícekriteriální analýzy určit nevýhodnější variantu pro potenciálního zaměstnavatele,
- provedení výzkumného šetření a zhodnocení situace v oblasti zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob na trhu práce, cílem dotazníkového šetření bylo umístění co nejvyššího počtu uchazečů o zaměstnání, vedeno v evidenci Úřadu práce z kategorie osob se zdravotním poškozením. Cílem dotazníkového šetření je umístění co nejvyššího počtu uchazečů v evidenci Úřadu práce. Cílem je co nejpřesnější specifikace pomocí dotazníkového šetření, ovlivnit výběr uchazečů o zaměstnání a omezit jejich neustále odmítání ze strany firem, z důvodu nesplnění základních podmínek pro zaměstnávání.

V úvodu práce jsou uváděny konkrétní příklady, dvou existujících významných firem v Ústeckém kraji, při výběru bylo přihlédnuto k doporučení Úřadu práce Litoměřice.

Metodika práce

Metodika vychází ze stanovených cílů bakalářské práce. Pro zpracování teoretické části práce bude nutné prostudovat související legislativu, odbornou literaturu, firemní podklady jednotlivých zaměstnavatelů a dodavatelů výrobků a zboží, které zaměstnávají zdravotně znevýhodněné osoby a odborně zaměřené diskuze a tiskoviny, prezentace. Z těchto podkladů je třeba vyčlenit relevantní podklady pro zpracování tématu a eliminovat laické názory, nebo nepřesně formulované vlastní subjektivní názory.

Pro naplnění povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 25 zaměstnanců v pracovním poměru je uložena povinnost z § 83 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, do 15. února daného kalendářního roku místně příslušného

pracoviště krajské pobočky Úřadu práce ČR plnění povinného podílu za uplynulý kalendářní rok a způsob jeho plnění.

Způsob plnění, je potřeba rozhodnutí každého zaměstnavatele, na počátku daného kalendářního roku. Pro zjištění, ekonomicky výhodného řešení pro výrobní firmu, bude použito několika statistických metod a možných kritérií pro poskytování finanční příspěvků z prostředků aktivní politiky zaměstnanců.

Vlastní praktická část bakalářské práce bude provedena pomocí dvou výpočtových způsobů výzkumného šetření kvalitativního a kvantitativního.

Dotazník bude použit pro potřeby kvantitativního výzkumu. Dotazník bude předáván uchazečům o práci prostřednictvím kontaktního pracoviště Úřadu práce Litoměřice. Dotazník bude obsahovat 25 otázek, respondenti budou odpovídat v těchto otázkách na podmínky uplatnění u možných zaměstnavatelů. Zjištěná data budou vyhodnocena pomocí Microsoft Exel z programu Microsoft office 2010, jednotlivé odpovědi budou vyhodnoceny v grafickém provedení a opatřeny podrobným komentářem.

Kvalitativní výzkum bude použit v případě ekonomického vyčíslení variant pro zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob. Výzkum bude obsahovat celkově 3 varianty srovnání. Zjištěná data budou vyhodnocena pomocí Microsoft Exel z programu Microsoft office 2010. Tento výzkum bude doplněn komentářem a doporučením.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo provedení výzkumného šetření a zhodnocení situace v oblasti zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob na trhu práce, provedením statistického vyhodnocení. Problematika začlenění osob se zdravotním postižením do pracovního procesu je stále velmi komentované téma.

Pokud mohu celý rozhodovací proces shrnout, tak ve velké většině případů se jedná o správné rozhodnutí firmy zaměstnávat tyto zdravotně znevýhodněné osoby. Cílem bylo pokusit se integrovat alespoň část ZZO vedených na UP Litoměřice do společnosti.

V provedeném osobní dotazníku UP, ve většině případů se většina oslovených vyjádřila kladně k možnému zaměstnávání. Naše společnost se musí naučit zařazovat tyto zdravotně znevýhodněné osoby do pracovního procesu. Za dobu naší spolupráce s UP Litoměřice se povedlo umístit a zároveň vytvořit 59 pracovních míst pro osoby zdravotně znevýhodněné.

Hlavním úkolem bylo finančně vyjádřit rozhodování firem při zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob. Dle platné legislativy k datu 1. 1. 2015 se situace na trhu práce a hlavně se zlepšující situace ekonomiky státu výrazně zlepšila míru nezaměstnanosti. Snižuje se postupně míra celkové nezaměstnanosti státu, a to nejen v Ústeckém kraji, ale v celé České republice. Zvýšilo se procento firem, které využívají možnosti příspěvku státu na aktivní podporu zaměstnanosti zdravotně znevýhodněných osob, ve formě příspěvku na krytí nákladů na úhradu mzdových prostředků. Také velké procento firem využívá daňových slev na osoby zdravotně znevýhodněné.

Stanovené cíle bakalářské práce:

1. kvantifikovat ekonomický přínos varianty odebrání výrobků od organizací zaměstnávající osoby zdravotně znevýhodněné pro potencionálního zaměstnavatele. Z výsledku kvantifikace ekonomických ukazatelů vychází, že přínos zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob se firmám vyplácí. Podrobně popsán ve výpočtu v metodice bakalářské práce. Z výpočtu vychází, že firma odebrala výrobky od firem zaměstnávající zdravotně znevýhodněné osoby ve výši **9 657 305 Kč**, zároveň se rozhodla o provedení organizační změny organizace. Touto organizační změnou firma ušetřila mzdové prostředky za 40 kmenových zaměstnanců. Vyřešila si touto změnou zajišťování služeb úklidu a úklidu firmy a snížení mzdových prostředků firmy.
2. Zjistit podmínky příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním znevýhodněním pro zaměstnavatele. Po schválení novely zákona o zaměstnanosti došlo při předkládání všech potřebných potvrzení UP k několika změnám. Již není potřeba dokladovat k předkládané žádosti všechna rozhodnutí o stupně invalidity zaměstnanců. Doklady o bezdlužnosti organizace České správy sociálního zabezpečení a celní správy nejsou již v závazných povinných přílohách

organizace. Všechny potřebné dokumenty o bezdlužnosti k rozhodnutí o příspěvku je možné dokládat elektronicky na žádost Úřadu práce.

3. Výše úhrad části mzdových nákladů za dané čtvrtletí roku kryje většinu mzdových nákladů, včetně odvodu sociálního a zdravotního pojištění firem na zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob. V tabulce č. 1 jsou ekonomicky vyjádřeny celkové mzdové náklady zaměstnavatele na zaměstnávání 25 zdravotně znevýhodněných osob. Ve výpočtu jsou zahrnuty i náklady na sociální a zdravotní pojištění.

Celkové mzdové náklady zaměstnavatele na zaměstnanost zdravotně znevýhodněných osob na kalendářní rok činí **3 216 000 Kč**, včetně odvodů SP a ZP. Ve výpočtu je vycházeno z možnosti daňových slev za **25** zaměstnanců za kalendářní rok. Tyto slevy dle platného zákona činí **468 000 Kč** za kalendářní rok.

Ve výpočtu vycházíme s možností získání finančního příspěvku na kalendářní rok. Pokud zaměstnavatel žádal o příspěvek na podporu zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob, výše podpory státu by v tomto případě činila **2 400 000 Kč** za kalendářní rok. O tento příspěvek je možné žádat vždy za dané čtvrtletí daného roku. Z výpočtu vychází jako celkové mzdové náklady firmy ve výši **348 000 Kč** za kalendářní rok.

4. Kvantifikovat ekonomický efekt zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osoba a současné odebírání výrobků od organizací zaměstnávající osoby zdravotně znevýhodněné. Výsledkem kvantifikace vychází, že velké procento využívá možnosti odběru výrobků nebo služeb od organizací v registru Úřadu práce jako zaměstnavatel zaměstnávající více než 50% zaměstnanců zdravotně znevýhodněných osob. Velké procento firem využívá toto čerpání při řešení nákladů na ochranné pomůcky a zajištění služeb ostrahy objektů a úklidů firem. Výsledkem ekonomické kvantifikace je vyjádřen přínos firmy při kombinaci zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob a odběru výrobků a služeb od firem zaměstnávající zdravotně znevýhodněné osoby. Firma zaměstnává 11 zaměstnanců zdravotně znevýhodněných osob. Celkový počet zaměstnanců činí 625 a 11 zdravotně znevýhodněných osob. Tyto počty jsou přepočteny dle metodiky UP na průměrný počet zaměstnanců, za kalendářní rok.

Z výpočtu vychází, že firma odebrala výrobky ve výši **9 657 305 Kč** a zároveň zaměstnává **11 zaměstnanců ZP**. Firma ušetřila finanční prostředky za odvod do státního rozpočtu. Úspora finančních prostředků snížením počtu cca 40 kmenových zaměstnanců. Tyto činnosti budou vykonávány ZP v rámci jiných firem. Pomocí vícekritériální analýzy určit nevýhodnější variantu pro potencionálního zaměstnavatele. Z výsledku analýzy vychází jako nejvýhodnější analýza zaměstnávání těchto zdravotně znevýhodněných osob. Hlavním důvodem je úspora mzdových prostředků kmenových zaměstnanců při organizačních změnách společnosti a povinný odvod do státního rozpočtu při nesplnění povinnosti ve výši 4% z celkového počtu zaměstnanců.

5. Cílem práce bylo provedení výzkumného šetření a zhodnocení situace v oblasti zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob na trhu práce, provedením dotazníkového šetření na Úřadu práce Litoměřice. Cílem dotazníkového šetření bylo umístění co nejvyššího počtu uchazečů v evidenci Úřadu práce. Cílem bylo co nejpřesnější specifikace pomocí dotazníkového šetření, ovlivnit výběr uchazečů o zaměstnání a omezit jejich neustále odmítání ze strany firem, z důvodu nesplnění základních podmínek pro zaměstnávání. Jak již bylo uvedeno v úvodu bakalářské práce, tak se tento cíl podařil, na základě dotazníkového šetření vybrat a vytvořit celkem 59 pracovních míst pro zdravotně znevýhodněných osob.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1 ZÁKON Č. 435/2004, Sb., o zaměstnanosti, novelovaná ustanovení, ve znění pozdějších předpisů;
- 2 ZÁKONA Č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- 3 ZÁKONA Č. 586/ Zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmu
- 4 ÚSTAVNÍ ZÁKON č. 2/1993 Listina základních práv a svobod
- 5 ČERVINKA, Tomáš, HŮRKA, Petr, LEIBLOVÁ, Zdeňka, MUŠKA, František PELECH, Petr, PŘIB, Jan, TRYLČ, Ladislav, ŤENÍŠKOVÁ, Marta, *Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen a dalších kategorií*, Olomouc: Anag, 2009, ISBN 978-80-7263-529-0
- 6 VÍTKOVÁ, M. 2004 Sonatopedické aspekty. Brno 2006
- 7 MICHALÍK, J. A KOL. Zdravotní postižení a pomáhající profese. Praha 2011

- 8 NOVOSAD, L. 2011 Poradenství pro osoby zdravotním poškozením a zdravotní znevýhodnění. Praha 2009
- 9 Právo Evropské unie [Vladimír Týč](#), [Michal Tomášek](#), [Jiří Malenovský](#), 2013, 1. vydání originálu: 2013, Brno
- 10 MGR. PETR FOLTÝN, *Problematika legislativní ochrany osob se zdravotním postižením při jejich zaměstnávání*, PRÁVNICKÁ FAKULTA RIGORÓZNÍ PRÁCE Brno, 2014
- 11 TÝČ, V. *Úvod do mezinárodního a evropského práva*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2010
- 12 TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. vydání. Praha: Leges, 2010
- 13 VYSOKAJOVÁ, M. *Hospodářská, sociální, kulturní práva a zdravotně postižených*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum, 2000
- 14 VYSOKAJOVÁ, M., KAHLE, B., DOLEŽÍLEK, J. *Zákoník práce. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2008